

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăsurile sale „Foia Interesantă”, foaia de glume „Bobîrnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, e: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foia Int.” pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL.

Insertiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Insertiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

== Manuscriptele nu să dau înapoi. ==

„Aceste temelii ale vieții”...

— Credința tare, trece biruitoare peste toate! —

Bătrînul slăbit de-o țară întregă, învățatul bărbal de stat Dimitrie A. Sturdza, despre a cărui sărbătorire din prilegiul împlinirii alor 80 de ani de vîrstă, am scis și în numărul trecut, — a dat unei reviste din București un articol, în care arată cum era Țara pe care a slujit-o, atunci cînd a început să o slujască. Cum e azi, o vedem cu toții. Iaca ce spune mult pășitul bărbat:

„Am apucat timpuri foarte grele în tinerețea mea. Ceriul țării era întunecat și tot largul României, era numai suferinți, suspinuri și lacrimi.

„Nici cei mai tari de suflet și mai învățați de nădejde, nu zăreau pe cer, nainte cu 60 de ani, un singur punct luminos! Singura mîngăiere o mai dădeau umbrele Domnilor celor mari...”

„Iată starea de lucru pe care am apucat-o cînd eram tîner.

„După moartea tatălui meu, mama m'a trimis în străinătate ca să învăț carte. Acolo, în străini, am învățat cartea vieții, dar nu cartea vieții celei pline de păcate, ci cartea vieții cea plină de datoriile cele mari ale omului: a datoriei către Dumnezeu, care l'a făcut cu suflet și i-a dat minte și judecată; apoi a datoriei către neam (patrie) și conțetățeni. Acolo am învățat cartea vieții celei conștiențioase (care lucrează după cel mai bun gînd al sufletului seu), plină de răspundere pentru faptele ce omul desăvîrșește.

„În străinătate stăuam m'a călăuzit în mâni de bărbați cu frica lui Dumnezeu, cari au plămădit în mine gîndurile cele bune și cari au oțelit în mine rîvna și voința spre bine! Cu dinșii am lucrat în casa lor și în cercul lucrărilor omenești mai înalte. Ei au fost ocrotitorii mei suleștești, cu sfatul și cu pilda”!...

Iată glasul unui om cu aievea superior (mai presus de oamենti de rînd). Cit de frumoasă e povestea vieții lui! „Am ajuns zile grele

în tinerețele mele” — zice el. Ceriul înorat, încît cei mai învățați în nădejdi, nu puteau vedea un colțor senin pe ceriul țării!... Și toluși el, și cei pe cari i-a ales pentru a lucra cu ei împreună, nu și-a perdut nădejdea, ci și-a zis: După toată noaptea trebuie să vină o zi cu soare! După toată robia o zi a libertății, după toată căderea la pămînt, o ridicare!

Și s'au pus pe lucru cu nădejde în viitor, și au muncit și au ostenit și au suferit pentru țara și neamul lor! — Și iată au izbutit a risipi azi un pic, mîne un pic din bezna ce învăluia țara și neamul! Până ce au răzbit a o risipi toată și a scoate de sub ea la lumină, la soare, în vederea lumii, un stat înfloritor și însemnat, întărit și îmbogățit, încît azi, după 60 de ani, să bate lumea mare după prelinia lui!

Ce luminată pildă de muncă stăruitoare și plină de credință și ce roade minunate pe urma ei!

Dar nu s'a ajuns aceasta prin îmbuibare, trîndăvie, prin viață plină de păcate, prin despreț pentru bunele moravuri ale țării, ci — „prin viață știutoare de datoriile omului către Dumnezeu, și a datoriei către neam, către țară!”

Cîți mîrginiși și cîți nenorociți pe care îi împodobește numai o spoială, nu o adevărată cultură ca cea a acestui bărbat, — iau azi în deșert astfel de gînduri cuvioase și de simțiri străbătute de sănătoasa morală creștinească! D. Sturdza însă acestui credeu i-a rămas alipit toată viața lui, — și prin acest credeu, mare a ajuns în istoria neamului și a patriei sale!

„Din copilărie am învățat, — zice el în scrisoarea cu care dăruiește cele 100.000 Lei Academiei în scop cultural național, — în casa părintească: credința creștinească, iubirea de muncă și credința către neam, către patrie!”

„Aceste temelii ale vieții ni-au fost așezate de părinții mei”...

Iată cari socotea el și ține și azi, la adinci bătrînețe, că sunt temelii ale vieții, tocmai după ce o viață întregă a privit și cercetat viața: Credința creștină și iubirea de neam și de muncă!

Cu alte cuvinte, acest om a avut în toată viața sa înaintea ochilor

sei un ideal mai presus de lipsele de rînd, mărunte, ale vieții. Și tot ce a lucrat, într'acolo a fost îndreptat, ca să slujască acelui ideal!

Cîți să mai gîndesc în zilele noastre ca, prin tot ce fac, să slujesc și ei marele ideal obștesc al neamului, — și nu micile lor interese (foloase) personale și ordinare!

Mai ales noi Românii din țările coroanei ungare, avem neasămănat mai mare lipsă a ne îndrepta viață, punîndu-i toți pașii, toate faptele, în slujba marelui ideal, — căci singură această ținută ne poate trece peste miile de mizerii, de supărări și suferințe, cu care ni-se presărează cărarea vieții!

Ascultați Români cite-un glas de mare bărbat, ca cel al lui D. Sturdza, și umpleți-vă sufletul de duhul bun, sănătos, cinstit, ce răsuflă din el!

Lupul și mielul...

— Ci-că noi i-am romanizat pe ei, ei acum vreau numai să-și cucerească ce au pierdut prin vremuri! —

Un ochiu bine văzător a publicat de curînd sub numele Dr. I. Micu o dare de samă asupra stărilor școlare din comitatul Hunedoarei, arătînd ce pustire s'a făcut aci prin inspectorii școlari pe temeiul legii nouă de școli (alui Apponyi). Că ni-au închis școlile în vre-o 200 din cele 400 de comune a comitatului.

Celitorilor nostri le sunt cunoscute aceste stări nenorocite. Ele au fost dezbătute și în congregația dela Deva, unde un membru Român, Dr. Muntean, vorbind alături de ceilalți membri români despre ele, a zis: Nu voiu să zic, că acestea sunt „stări aziatice”, ci-s din cea mai întunecată Azi! Dar domnilor pușin le pasă ce le spui. Ei să bucură că poporul nostru e lipsit în jumătate din comunele comitatului de școală, așadar de mijlocul prin care ajungeau la știință de carte! Că lor asta li-i: să nu dea Românii nainte în cultură, căci atunci nu vor mai putea fi baljocoriți cum pot fi azi!

Ziarul „Budapesti Hirlap” aduce în fruntea numărului său dela 18 Martie, un articol, care vrea să răspundă broșurei românești alui „Dr. Micu”, — și știți cu ce răspunde? Cu aceea, că noi am romanizat

sat pe Ungurii lor în acest comitat și ce ei fac, nu e decît lupta de a și-i recucerii! Iar ca să arate cum noi li-am mîncat pe Ungurii lor, făcîndu-i Români, scriitorul articolului spune următoarele:

„Zilele astea m'am întilnit în Deva cu un proprietar mic, bătrîn, cu față inteligentă, dar nu în port românesc, care întreba de inspectorul de școală în limba — valahă! Statul are dela el în arîndă casa pentru școala de stat și voia ca inspectorul să-i vîdimeze (să scrie pe ea „văzut!”) cuitanța pentru chirie, pe care s'o ridice dela oficiul de dare. Cuitanța era iscălită *Bornemisa Anghel!*”

La urmă a ieșit la iveală, că acest bătrîn, care în afară de numele seu de familie, nu știe nici o vorbă ungurește, numai românește, — era el însuși Anghel Bornemisa. Fiul seu a sîrșit universitatea la Cluj și acum e librar în Orăștie și politic neînduplecat, care a pregătit o icoană în colori despre *Intrarea Voivodului Mihai în Alba-Iulia* și pe aceea vrea s'o așeze în casele fiecărui țaran român!...

Prin pilda asta vrea să arate, că familii cu nume neaoș maghiare ca „Bornemisa”, azi sunt în comitatul Hunedoarei romanizate cu totul! Și că, dară, politica lor de a maghiariza prin școlile populare, — ar fi, vezi tu, îndreptățită lucru mare!

Glas de hulpi viclene și pace: Adevărul e, că aceste familii Bornemisa au fost în vecii vecilor românești. La numele „Bornemisa” să vede că au ajuns așa, că, fiind ele iobage pe moșia unui domn de pămînt Bornemisa, li-s'a zis: iobagii lui Bornemisa, sau însuși domnul, pentru ceva purtare ales de bună, i-a deosebit dintre alți iobagi, — destul că ei s'au trezit zicîndu-li-se și lor „Bornemisa”.

Dar de aci până la aceea, ca aceștia să fie „maghiari valahizati”, — mai e!

Nu, domnilor dela inspectorat, nu părinții vostri au fost mieii pe care i-au mîncat lupii valahi, ci voi sunteți lupii sălbatici și nêrușinați, care nu mai știți cum să sfășiați turma prea blindă românească din acest comitat, care prea multe vă suferă!

O nouă hoție domnească.

„Pești Hirlap” (nu „Budapești”, că asta e slujnică scîrboasă de-a guvernului!) dela 18 Martie, face o descoperire nouă și uimi-

loare, care oglindește în sine toată murdăria în care înnoată în țara asta acei cari să cocoșează la cîrma ei.

Iaca interesanta poveste patriotică maghiară.

În Decembrie 1910 s'a dat în foile din Pesta următoarea știre:

Nou baron. Regele, după cum publică numărul de Marți al foii oficiale a țării, a dăruit lui Kürschner Adolf, mare industriaș, și urmașilor sei, rangul de baron maghiar, ca recunoștință pentru vrednicile ce și-a câștigat pe tărîmul economic.

Lumea a trecut peste știre, fără mare bătaie de cap. Fiecare credea că o fi vorbă de un industriaș (fabricant) din Ungaria și fiecare își zicea: te miri cine e, numai eu nu'l cunosc.

Acum însă, cînd Désy a scos la iveală cu ce mâni curate umblă ministrul președinte Lukács cînd e vorba de a câștiga creștări pentru casa partidului seu, și cînd să văzu că el, coperit de o sentință judecătorească, are obrazul a sta în capul guvernului țării și a-și purta nasul pe sus, ca și cum ar fi cel mai nevinovat și mai curat cap politic al țării, — cineva din Viena a tras luarea aminte a numitei foi din Pesta asupra unei fapte, care oglindește și mai bine moravurile curate și cinstite ale unor stilpi ai „partidului muncii”. Ii atrage luarea aminte asupra „baronatului” lui Kürschner! Și, căutînd după el, iaca ce a aflat ziarul din Pesta (cităm din el):

„Kürschner Adolf e un jidov cinstit din Moravia (Austria), care prin acest baronat și-a ajuns cea mai înaltă bucurie a vieții sale.

„El e fabricant de zahar, e foarte bogat, membru de frunte al industriei austriece. Locuște statornic în Brünn, strada Zeile 12.

„În Ungaria n'a fost în viața lui! De noi (de Ungaria) nu-l leagă nici legături, cunoștințe, sociale, nici vre-o înrudire; nu are aici (în Ungaria) nici o fabrică, nici o filială, nici o cancelarie ca agentură macar, nici casă, nici proprietate! Nu e nemeș maghiar, nici macar cetățean maghiar! Așa a ajuns „baron maghiar”, că nici alîta nu i-s'a cerut, să-și câștige, așa pentru ochii lumii, cetățenia ungară!”

Și spune apoi mai departe „Pești Hirap” că acest Kürschner pînă la 1908 era cetățean austriac simplu, un jidan îmbogățit, și nimic mai mult. La 1908 la recomandarea guvernului de Moravia a căpătat titlul de nobil (nemeș) austriac, rang de mică însămnătate, care nu te ridică mult peste semenii tăi și pe care îl dau și austriecii cetățenilor harnici, vrednici în ceva privință. Și Kürschner era de fapt fabricant de frunte și vrednic austriac.

Dar ajuns odată „nobil”, copiii evreului începură a-i cere să facă ce poate, ca să ajungă și baron, rang înalt, care îl ridică sus în fața lumii și-i deschide intrarea în case și-n familii înalte, în cercuri de domni mari, prin care alfel nu prea putea străbate!

Și s'a pus evreul în mișcare. A trimis mijlocitori cu bune legături să întrevină la guvern, să-l facă „baron”. Dar guvernul austriac i-a spus: nu să poate! Asta nu. Că doar mai are și lumea ochi, și ce ar zice cînd ar vedea că facem așa la „baroni”. Baronatul să dă oamenilor cu mari-mari vrednicii pentru țară, pentru neam, pentru patrie. Fabricanți bogați avem destui. Cine să-i facă „baroni” pentru că au știut strînge bani, Dumnezeu știe cum.

Dar Kürschner nu s'a liniștit. Văzînd că așa, fără alte „merite” nu merge treaba, s'a gîndit una și a dat unui bărbat cu mare vază pe lângă guvern, o făgăduință în scris, în care-i spune: *Dau un milion de coroane, pentru un scop de binefacere, pe care îl veși alege după plac, ca pe temeiul acestei binefaceri să fiu făcut baron.*

Și guvernul austriac a zis: „Nici așa nu să poate. Ar trebui să arăți vrednicie culturală, ceva să fii slujit cultura, să fii mare învățat sau să fi făcut alîta bine în viață, încît noi de noi văzînd inima la mare, să te alegem spre înălțare peste ceilalți muritori. Așa toată lumea ar zice că ți-ai cumpărat baronatul și că noi ți-l'am vîndut. Și de bună samă ar crede că și noi ne-am ales cu ceva din acea vînzare... Nu o putem face!”

Acum vine ce-i mai frumos.

Nu să știe cum, vestea că un om bogat din Austria cearcă, cu milionul în mână, să ajungă baron și nu poate, că proștii ăia de miniștri austriaci nu dau rangul pentru banii lui, — a ajuns la urechile citorva oameni însemnați din „partidul muncii” din Pesta! Aceștia s-au bătut pe frunte și au zis: „O tu prostule de Kürschner! D'apoi nu știi tu că și noi suntem aici și că și noi putem da ranguri de baroni?”

Și iute au trimis pe doi oameni de încredere la Viena și au chemat pe Kürschner la ei și i-au zis: „Haida tu la noi, că noi nici nu cerem un milion deplin, ci numai 800.000! Cu 200.000 mai puțin, și odată ești baron!”

Kürschner ci-că li-a zis: Dar cum să poate asta, cînd eu nici nu-s cetățean ungurean? —

„N'avea grijă”, i-s'a spus. Aceea-i treaba celor din Pesta!

Vorbă scurtă! În o lună de zile jidovul din Brünn era lipărit în foaia oficială a Ungariei, că a fost făcut „baron ungar”! Și acum, zice „Pești Hirap”:

„Președinția ministerială (maghiară) a căpătat la mână, pe sama cassei partidului muncii suma menită spre acest scop, însă... nu erau opt sute de mii”.

Adecă: Cele 800 mii le-a primit cineva dintre căpeteniile partidului, și-i s'au lipit și lui de degete cîteva zeci ori sute de mii, — căci la cassa partidului a ajuns mult mai puțin decît a dat jidovul austriac!

În fața acestui fapt ziarul maghiar cere, ca partidul muncii să iee un pic lucrul înainte și să-l desbată, să-l cerceteze macar așa „în familie”, în cinstita lor familie, și să-și tragă sama cu hoțul („a tolvajjal elbáni”).

Deocamdată ziarul maghiar care știe și cine e hoțul, cum îi zice de-adreptul, nu-l spune cu numele. Alîta spune, că ministrul președinte era Khuen-Hederváry, despre care foaia zice, că de fapt nu a știut nimic de tot lucrul, ci... alții de pe lângă el! Ministru de finanțe (peste visteria țării, umblător cu banii țării), era Lukács László; la culte Zichy, la negoț Szterényi — și ceilalți. Acum aceștia-s chemați, pentru a să spăla de bănuiala ce o aruncă ziarul maghiar, a căuta care a fost cel ce a primit banii dela Kürschner, și de ce n'au ajuns acei bani toți la locul lor?

Dacă nu s'or spăla ei de ei și nu vor alunga pe păcătos dintre ei, — suntem siguri că în curînd ziarul maghiar îl va da el pe față, căci spune că are toate datele și dovezile.

Cu astfel de mijloace să țin la noi la putere politici ca cei ce azi ne fericesc țara. Adună bani de ori-și unde, cu ori-și ce mijloace, și cu aceia strică apoi sufletele alegătorilor țării, cumpărîndu-i ca să le trimită tot deputați de-ai „muncii”, cari să le deie în dietă vot la ori-ce ticăloșie!

In cercul Sasca

e o ferbere mare! Satele sunt mereu cutreerate de candidații la deputăție: Dr. A. Vlad și fibirăul penzionat Korkán! Cu dl Dr. Vlad să află prin cerc și Dr. St. C. Pop, Dr. V. Bontescu, V. Goldiș și alții, și poporul bun îi primește cu în-sufletire mare.

Dar s'a făcut o cărdășie de blăstămași: notarii de naștere români, primarii, crîșmarii și arînșii de tot felul, care țin pe față cu omul stăpînirii și cearcă a trage în tabăra lor de slugoi pe cît mai mulți din alegători.

Dar nu le-a ajutat Dzeu să poată strica prea tare!

Ziua de alegere e pusă pe 31 Martie.

Conducerea partidului nostru național din comitatul Caraș-Severin, ținînd în 15 Martie sfat în Lugoj, a dat din ședința sa un cald apel (chemare) cătră alegătorii din cercul Sasca, prin care îi chiamă și-i îndeamnă și-i conjură, a ținea sus cu toată cinstea steagul partidului și a-l duce la biruință.

Chemarea arată ce mișelie să face acum în acest cerc, punîndu-se un Român-neromân în față cu un Român adevărat, spre a înșela poporul că doar și cela e tot Român.

„Zadarnic să trage cineva din părinți români, — zice glasul fruntașilor partidului, — dacă inimă nu-l îndeamnă spre politica popo-

rului român, dacă în loc să lupte și să jertfească alături cu poporul, pentru drepturile noastre naționale, să bagă în slujba acelora, cari mai bucurosi ar vedea, dacă în această țară nu ar mai fi nici o suflare românească!..”

Români dela Sasca! Alungați cu scîrbă și cu despreț din mijlocul vostru pe cel-ce în numele acelei politice vînzătoare de binele neamului, vine între voi!

Trăiască Dr. Vlad!

Războiul.

Scutari e bătut de tunurile sirbe și muntenegrene. — Intre Bulgari și Turci încă să mai dau încăerări.

— Regele Greciei omorît! —

Pe cîmpul de războiu încă nu s'au sfîns cu totul încăerările. Intre Bulgari și Turci au fost mai nou iarăși vre-o două lupte mai mici, în una fiind siliți Bulgarii a să retrage, în alta fiind Turcii pîfugați.

Mai vii lupte să dau la Scutari, unde au sosit ajutoarele sirbești și s'au apucat acum a bate orașul cu Muntenegrenii împreună, — ca doar îl răpun. Dar Turcii naibii din cetate nu să dau!

Impresurătorii bat cetatea cam cu inimă indoită. Ar vrea s'o facă să li-se deie căzută, dar fără a mai jertfi mulți oameni pentru ea, — căci li-s'a dat de știre, că soartea acestei cetăți e pecelluită: S'a învoit și Rusia să fie pe voia Austro-ungariei: cetatea Scutari să se țină de Albania și să nu să deie Muntenegruului. Așa că, chiar de vor izbuti a și-o supune, biruitorii vor fi siliți să iasă din cetate, lăsîndu-o Albanezilor, cari n'au nici o jertfă în acest războiu. Ci-că Sirbii și Muntenegrenii spun înse așa: S'o vedem noi numai în mâinile noastre, apoi vie cine are corage, s'o mai iee dela noi!

Regele George ucis!

Mercuri în 19 Martie, lumea a fost străbătută de o veste neașteptată și fioroasă: Regele George al Greciei, care să afla în orașul Salonic (cucerit acum dela Turci), a fost Marți sara împușcat în o stradă a Salonicului, și a murit încă pe drum spre spital, în trăsură cu care îl duceau!

Povestea izbitoarei întimplări e următoarea:

Decînd orașul Saloniki a căzut în mâinile armatelor cuceritoare a Bulgarilor și Grecilor, — Grecii să țin ca scaitul de acest oraș și de atunci n'au vrut să mai iasă din el, ci vreau în tot chipul să arate că acesta al lor să cade să fie și al lor va fi! Deși împărțania între biruitori asupra hotarelor zmulse dela Turci, nu e încă făcută. Salonicul e oraș prețios cu peste 100 mii locuitori, cu port de mare, cu negoț însemnat. Bulgarii și-l cer lor, dar Grecii zic că lor li-se cade, că a lor armată au intrat în-

ții în oraș după căderea puterii turcești.

Ca să arate și mai mult cum Grecii să socotesc ca la ei acasă în Saloniki, Regele lor să mutase aproape de tot aci în Saloniki. Casarmele mari turcești au fost deșertate de soldați turci și umplute cu armate grecești! Aci, în curtea acestor casarme, era și comanda războiului pentru armata grecească!

Regele își făcuse obicei de venea în toată ziua după amiaz, așa mai spre sară, la casarmă, uneori însoțit numai de un adjutant al său, — că să simțea ca acasă.

Așa s'a dus și Marți după prînz. După ce prînzise mersese la palatul Prințului Nicolae și a stat acolo până după amiaz la 4 ore. După 4 a plecat, însoțit numai de vicecolonelul Francudis, adjutantul său, spre casarmă.

Pe cînd era chiar aproape de casarmă, iaca din colțul uliței „Rue de Campagne” sare un om înaintea Regelui și dela depărtare ca de doi pași, așadar de tot de-aproape, descarcă un revolver în peptul Regelui!

Regele a căzut îndată grămadă. Glonțul îi străbătuse prin pept sfredelindu-i plămîna și atingîndu-i și o vîină a inimii. Indată au fost aduși medicii mai apropiați și o trăsură în care Regele a fost urcat ca să fie dus la spital unde să se cerce cu el tot ce să poate pentru a fi mîntuit, — dar totul a fost în zadar: Regele a murit pe perinile din trăsură, înainte de a mai ajunge la spital!

Uciagașul nici nu s'a încercat de așa să scape. S'a lăsat prins. Toată lumea credea că va fi un Turc răzbunător ori un Bulgar care urește pe Greci pentru că s'în de acest oraș, — cînd colo a ieșit la iveală că — e un Grec! După purtarea lui în arest, să pare că e un zmișlit. El zice că e socialist!

Marți sara toate bisericile creștine din oraș au făcut slujbe de jale pentru regele mort. Și toată noaptea au sunat plîngătoare clopotele dela toate bisericile din oraș. Iar acum tot așa sună zi de zi în toată Grecia! Regele era om de 68 ani și să pregătea să-și sărbeze jubileul de 50 de ani decînd e în tronul Țării sale.

Noul Rege

Indată ce s'a vestit moartea Regelui, Moștenitorul de tron, fiul mai mare a Regelui, a fost proclamat de Rege în Ianina, orașul acum zmulș dela Turci, unde să afla.

Pe Regele mort îl vor duce la Atena și îl vor îngropa cu onoruri mari.

Intre România și Bulgaria

lucrurile n'au înaintat nimic. Trimișii puterilor numai săplămîna vitoare încep desbaterile asupra neînțelegerii dintre cele 2 țări. Să

spune că în vre-o 3 zile sfatul lor va fi sfîrșit și ori șa.

Glasurile de prin foile rusești și englezești, par a spune, că — România nu va căpăta Silistra, decît loc în jos pe șarmul mării, ca să-și poată preface peptul Mangalia în port de războiu, — ce până aci nu putea, fiind prea aproape de hotarul bulgar.

Bulgarii pășesc obraznic de încrezuți față de România, — iar din Țară să scrie că fără Silistra nu va fi pace! Bulgarii zic: De voie bună nu o dăm. Luați-o, și atunci noi ne-om pregăti de — răzbunare!

O comună cu noroc.

Comune cu noroc sunt, cari au conducători bun! Cădupă conducere bună, înflorire urmează în toate!

Cît face un preot zelos și cu inimă!

Sebeșul sășesc, Martie, 1913.

Printre comunele rare dăruite de Dzeu cu conducători buni, cari le-au răpit cu ei pe calea unei înaintări vădite și pipăite, — este comuna Șugag, (tractul Sebeșului sășesc), în care muncește de 10 ani ca preot părintele George Perian. Cel ce asemănă stările de lucruri înainte de venirea părintelui Perian, cu cele de azi, va afla o deosebire mare, bătător la ochi de frumoasă. Fără a lungi mult vorba, arăt cîteva din faptele vrednice ale păstoririi părintelui Perian, cari vorbesc ele de sine mai bine:

La 1902 cînd a venit p. Perian aci, biserica gr.-or. română din Șugag avea un singur fond de 2000 cor., date printre oameni pe obligațiuni. În doi ani părintele Perian a scos banii dela oamenii pe încel, pe nesimțite, cu tact, și i-a băgat în bancă în Sebeș, ca Fond bisericesc, indemnînd în același timp și pe alții a dăruit după putință pentru creșterea acestui fond. Azi, după 10 ani, fondul e de 7570 cor. O creștere de 5570!

— Văzînd că biserica e slabă, la 1904 înființează „Fondul de zidire”, dăruind însuși, în rînd cu credincioșii, 100 cor. Și prin indemnuri cu cuvinte atingătoare de inimă, a ajuns, ca în 8 ani fondul acesta nou să crească la 30'000 cor. În vatra trecută s'au apucat de zidirea bisericii și acum e ridicată până peste ferestă.

— Fiindcă în Șugag obicei, că oamenii să cumpere lumini în biserică, dela epitropi (cari le cumpără dela negustori români de le vînd în biserică în folosul bisericii), — la 1905 p. Perian prin o predică isteț gîndită, arată că de avem lipsă de lumină în biserică, tot așa de mare lipsă avem de lumină sufletească în toate zilele vieții noastre, și în afară de biserică, — și a-cca lumină o putem căpăta prin cîștig de cărți alese și folosite are! Indeamnă pe credincioși ca, pe lîngă lumina ce o dăruiesc sfintei biserici, să dăruiască cîte o luminiță și bisericii mari a vieții:

să cumperere cîte-o cărțică din cele alese și aduse de dsa, din cari să înființeze o bibliotecă parochială în comună, ca izvor a dăpător cu cultură a tineretului și a tot poporului! Gîndul a plăcut. Oamenii au început a cumpăra cărțile ce stau pe masa luminilor în biserică și a dăruit bibliotecii, — și azi biblioteca parochială are aproape 800 de cărți în preț de 1060 cor. și 200 bani depuși, așadar o avere de 1260 cor!, — iar biblioteca școlară, deosebită, cuprinzînd numai cărți pentru tinerimea școlară, are și ea 230 cărți în preț de 140 cor. și 50 cor. bani depuși. La biblioteca asta au contribuit și dnii învățători cu venitul alor 3 petreceri. — Și să cetește azi în comună, de ție mai mare dragul! Fericit gînd a fost acesta, și lucrare vrednică de toată lauda lucrarea aceasta.

— Văzînd că poporul său trebuie să meargă totdeauna cale de 20—30 kilometri pîn' la oraș la bancă, de cîte ori au lipsă de bani, — la 1907 p. Perian pune la cale pe fruntașii comunei să înființeze o bancă a lor. Au înființat „Rîureana”, dela care biserica e ajutată an de an cu cîte 300—400 cor. Iar mai nou băncuța locală s'a obligat a ajuta la deschiderea postului de al 3-lea învățător, așadar la întărirea școlii, ca focular de cultură în comună! La bancă p. Perian fusese director, dar retragîndu-se contabilul (purătorul de socoale), dsa a luat asupra sa această sarcină cu muncă mai multă, dînd postul de director dlui notar Berghezan.

— La 1908 din dania însemnată a unei credincioase, Ioana Căstoian, înființează fondul pentru al doilea preot. Azi fondul e de 1200 cor.

— La 1910 înființează o Reuniune de înmormîntare sub scutul bisericii. Reuniunea are două feluri de membri, cu taxe (plată) și fără taxe. Cu taxe sunt cei cari plătesc, ca și la Reuniunile dela Orăștie, Deva, Sibiu, etc cîte 60 fil. le fiecare caz de moarte a unui soț din Reuniune, familia aceasta avînd a primi dela 100 cor în sus ajutor la cazul morții membrului, — iar membri fără plată sunt toți săracii satului, pe care Reuniunea îi îngroapă pe cheltuelile sale, simplu dar cinstit. Reuniunea fiind un fond curat bisericesc, stă sub controla comitetului, sinodului și conzistorului. Reuniunea asta, sau mai drept zis acest nou fond bisericesc, are și el azi cam 900 cor. bani cruțați depuși la băncuța din sat.

— Tot în 1910 înființează p. Perian „Fondul pomenirilor iubiților răposați”. Poporul aici e. spre cînstea lui, foarte evlavios. Pentru iubiții răposați pune pomană la îngropăcine și apoi la 6 săptămîni, pomeni costisitoare, pentru cari cheltue 100—200 cor. Să cheltuesc averi întregi în decursul unui an cu pomenile. P. Perian

Perian voinde a împreuna și aci bunul simț al poporului cu un scop de folos mai rămînător, — a vorbit odată puporului despre gîndul dsale de a reforma felul de jertfire pentru scumpii răposați, arătînd ce e bun în obiceiul de azi și ce e păgubitor și cum s'ar putea întoarce lucrul să fie mai desăvîrșit ca cel de azi, — și a lăsat oamenilor să se gîndească și să chibzuiască ei înșiși asupra lucrului cîteva săptămîni. Apoi în o Duminecă au ținut sfat frățesc și creștinesc în biserică, asupra lucrului. Oamenii și-au spus părerea lor pe rînd, păreri multe și felurite, apoi și-a spus și părintele pe a sa, și din sfatul lor luminat de Duhul sfînt, au ajuns la înțelesul, că pomană dela îngropăcine să rămînă tot cea veche, după obiceiul din bătrîni, dar cea de 6 săptămîni să fie schimbată, așa că să se facă în biserică tot rugăciunile prescrise și obicinuite pîn' aci, dar în loc de alt rînd de mîncări acasă, să se dăruiască de omul mare 10 cor., de copil 5 cor., unui fond al pomenirii iubiților răposați. Bani aceștia de pomană fiind dați, toți în scop de pomană să se folosească. Anume, după ce fondul va fi ajuns la 5000 cor. să se dea jumătate din venitul lui, copiilor săraci din comună cari umblă la școală ori la o meserie — încurajînd prin asta răspîndirea meseriilor, atît de folositoare! — În biserică să se slujească în fiecare an un parastaș sărbalesc pentru toți acei iubiți răposați, pentru cari s'au făcut dăruiri acestui fond!

Planul a plăcut foarte mult poporului și toți oamenii s'au învoit cu însușire la acest lucru, — și azi acest fond, după abia 2 ani de zile, e de vre-o 1200 cor. — Un așezămînt acesta ce nu poate fi laudat din destul.

— Și alte fonduri mai mici s'au înființat în această comună decînd e păstorită de zelosul preot Perian, anume pentru înfrumșetarea bisericii, pentru salarizarea cantorilor, apoi un fond cultural (de 700 cor), fondul săracilor, — etc. Toate la olaltă au dat o creștere de avere bisericască de vre-o 47'000 cor. în acești zece ani!

Iată ce lucruri frumoase și de laudă poate arăta în scurtă vreme o comună, în care poporul e bun, credincios, ascultător și jertfitor, cum e și bunul popor din Șugag, dacă are și un conducător cu bun gînd și cu simțire, ca părintele Perian.

Mai avînd azi comună și un notar vrednic, dl Oct. Berghezan, cu care dl preot trăește în bună înțelegere și să ajută împrumutat la fapte bune, — avem nădejde că peste alți zece ani, să vor putea scrie lucruri și mai frumoase din norocoasa comună Șugag.

Dă, Doamne, pe cit de multe locuri așa!

Un păcat.

Ca răsunset la articolul nostru din numărul trecut, prin care arătam ce a pățit un biet preot român din părțile Sibiiului, cumpărând o mașină de imblătit dela un Jidan necunoscut, — un fruntaș Român ne trimite povestea următoarelor două întâmplări, tot așa de triste, ca și ale preotului din vorbă, întâmplări cari au adus grele păgubiri la doi țărani fruntași tot din părțile Sibiiului.

Lăsăm să urmeze și istoria acestor două întâmplări, căci economii cumiți multe vor putea învăța din ele. Iată-le:

Am celit cu multă duioșie articolul de fond din numărul trecut al „Libertății”. Cred, că sfaturile folositoare, ce să dau în acel articol, vor deschide ochii și vor învăța minte, pe mulți din oameții nostri, ca să nu se lase înșelați de agenți necunoscuți și fără suflet.

Mai sunt însă și alte întâmplări, ba chiar păcate, făcute de țărani nostri din nepriceperea lor.

Cite vor fi de acestea pe aiurea, știe-le Dumnezeu, dar trebuie să fie multe, dacă aici în comitatul Sibiiului, unde avem un popor mai luminat, să pot întâmpla astfel de cazuri, și dacă numai în cercul meu îngust de cunoștință, știu două astfel de întâmplări foarte triste, ba revoltătoare! Iată pe care le știu eu:

Sunt câțiva ani, un econom fruntaș din jurul Sibiiului, cu stare materială foarte bună, om stăruitor, muncitor și întreprinzător, fala ținutului, — cumpără dela un agent din Pesta, care vindea marfa unei fabrici din Bohemia, o mașină, în preț de peste 30 mii cor. La subscrierea contractului, agenții cer omului nostru și cambii (vecsăle) în mărimea sumei de cumpărare.

Ce să întâmplă? Firma vânzătoare nu trimite cumpărătorului moara, cambiile însă le zălogește la o bancă, și ea dă bancrot.

La scădere, cambiile sunt protestate, improcesuate, și datoria, suma lor, fu întabulată pe averea celui iscălit pe cambii. Cheltueli în sus, cheltueli în jos, *astăzi fruntașul nostru este aproape de tot ruinat!*

— Din altă comună, alt om cu stare bună, care cunoștea întru toate întâmplarea aci pomenită, își pune în cap, să cumpere el o mașină. Omul învățase și puțină carte, și, cam încrezut în știința sa, nu cere sfatul nimărui. Că știe el ce să facă.

Agenții să dau pe lângă el, și „uram” (domnul meu!) încoace, „uram” încolo, firgul e gață, fac pe omul nostru să le dea cambii de 32 mii cor. și pe de-asupra să subscrie un contract, prin care au dreptul să se întabuleze pe averea lui.

Omul să duce după asta la în Pesta, cu un meșter faur (ca să nu-i zicem țigan) din sat, ca „pri-ceput”, ca să-și iee în samă moara! În Pesta află dela aceiași agenți,

că firma dela care să cumpărase moara și căreia i-se dase în samă cambiile, e pe cale de bancrot, și nu-i poate trimite moara, că fabrica dela care era s'o trimiță, nu-i mai mai dă nimic! (Firma ce făcuse firgul, era adecă și aci nu fabrica însăși, ci un negusor mare de mașini, vânzător al fabricii! Și acesta să dase peste cap!).

Cambiile bietului român le primise firma și le băgase în o bancă, scoșindu-și pe ele banii pe cari ar fi avut să cumpere moara!

„Nu face nimica”, ziseră agenții, cambiile o să le capeși îndărăt, iar moară îți dăm noi alta. Ne dai numai alte cambii, ca să putem scoate pe celelalte!...

Omul încrezător, ba perzindu-și acum capul, face un alt contract, scrie alte cambii de 33 mii cor. și se întoarce acasă fără nici o mașină, din două.

N'a trecut mult și se pomenește pe avere cu o sarcină de 66 mii cor. și fără nici o mașină!

Acum trage-te de cap, aleargă pe la advocați, ca să scapi de belea și să nu rămii de tot pe drumuri.

Aud, că pe lângă multe alergături, ar fi scăpat cu o cheltuială de peste 5 mii!

Iată ce face nepriceperea și ușurătatea ca care poporul nostru își dă iscălitura pe vecese față de ori-și-cine! Pe când înțelepciunea i-ar fi dictat fiecui să zică: „Fac contract, dar în contract să fie pus, că datoria mea începé numai după-ce moara e aici și mi-i dată în samă în lucrare, bună! Și cambiile pe suma de cumpărare le iscălesc numai după aceea!”

Țăranii noștri să învețe din păfăniile acestea: să nu se lase înșelați de agenți necunoscuți și, la încheierea de contracte, totdeauna să ceară sfatul unui pricepător, mai bine a unui avocat român, și contract în limbă străină, numai pe răspunderea unui talmaciu cinstit (ca un avocat ori alt cărturar bine pricepător), să iscălească. Mai bine: să ceară contract românesc, pe care ei, vânzătorii, traducându-și-l apoi pe ungerie, dacă le trebuie, Dar să iscălim numai ce înțelegem și cambiile numai după-ce marfa e în mâna noastră și-i bună!

Dacă cereți sfat dela Reuniunile noastre economice în astfel de cazuri, ele vi-le dau bucuros.

De pe aiurea.

Știrea dată de noi în numărul trecut (vezi articolul „Pangermani”) despre purtarea bravă a Șvabilor din Sînmărtinul Aradului (Aradszentmárton), cari, la indemnul preotului lor Adam Holzinger, au adunat în scurtă vreme 20.000 cor. pentru zidirea școlii naționale și confesionale nemțești, pentru a-și zmulge copiii din ghiarele maghiarizării ce li-se face prin școala ungerască din sat, — a indemnat pe un cetitor al nostru din comitatul Hunedoarei a ne scrie un articolăș-răsunset, în care printre altele zice:

Cînd vom ajunge să se scrie lauda aceasta și despre satele noastre românești, — despre toate? Cînd vom avea și noi în fiecare comună cite-un Adam Holzinger?

Mai cu seamă în comitatul Hunedoarei, unde avem înșpectorii de școală atit de dușmănoși Românilor, ar fi lipsă arzătoare, de muncă și de bani pentru a zidi școli românești!

Căci în țara întregă poate că numai între Slovaci se mai fac nedreptăți atit de strigătoare la cer. ca aici! Numai printre Slovaci înșpectorii de școale să silesc în ruptul capului să facă așa pustiiri pe țărîmul învățămîntului poporal, ca aici între Români din comitatul Hunedoarei, cel lipsit de Holzingeri!

Iată, într'adevăr, ce s'a petrecut în ședința din urmă a comisiei administrative a comitatului Nyitra (între Slovaci):

Înșpectorul de școale a spus, că mai multe comune au cerut ajutor dela stat, — dar că școalele din comunele acelea sunt șlovăcești! Acum, zice înșpectorul, trebuie să ne gîndim, că este bine să întărim cultura șlovăcească cu bani „ungurești” (ca și cînd banii statului, ar fi adunați numai dela Unguri, iar nu și dela noi!)? Indată a luat cuvîntul fișpanul Craus spunînd că nici el nu este mulțumit cu mersul învățămîntului, deoarece (minunați-vă, oameni buni!), — nu să închid școlile șlovăcești!

Iată, acesta este felul de judecată al stăpînitorilor zilei de azi: trebuie închise școlile în cari nu să învață numai ungereste!

Nu este pe rotogolul pămîntului judecată așa de șuchiață ca aceasta! Iar noi și Slovaci o răbdăm cu nepăsare de „boii Domnului.”

Ar trebui să răspundem limpede și fără zăbavă! Iar cel mai nimerit răspuns ar fi: cel al Șvabilor din Sînmărtin. Să ne facem școli naționale, confesionale, prelutindenea, ca să nu fim nevoiți a ne lăsa copiii la școlile de stat.

Să folosim

timpul postului mare.

— De pe Valea-Jiului. —

Penru o bucală de vreme — până la Paști — să pare că va înceta ori-ce mișcare culturală în părțile noastre. Suntem în toiul postului; oamenii să pocăesc, joc nu va mai fi până după sărbătorile Invierii.

Dar prelegerile începute de comitetul „Asociațiunii”, nu s'ar putea urma cu mai mult folos acum? Nu ar fi mai potrivit, ca preoții dela Merisor până la Cîmpu lui Neagu, să-și adune oamenii în postul acesta, înainte de a da la muncă sau de a se

apuca de lucrurile verii? Și-apoi, în vremea aceasta ascultătorii prelegerilor ar fi mai răbdători și mai cu luare aminte, căci nu le-ar mai fugi gîndul la jocul de care ei să lipsesc până își jin domniile cuvîntările.

Nădăjduim că munca începută își va lua iar cursul, și — ca să îndemnăm la fapte noi — vom spune cum s'a prins postul „culturii” la noi.

— Sîmbătă seara, în 8 Martie, a fost o petrecere foarte însuflețită în Petroșeni. Pe cît știu, Români din orașul acesta să pregătesc de Paști cu teatru, cu concert, cu lucruri mai mari, așa că de data aceasta nu s'a făcut decît încercarea de a strînge pe toți Români mai de seamă, ca să se cunoască și să capete încredere unii într'alții. Așa ne-a lămurit părint. I. Duma în cuvîntarea sa, pregătindu-ne pentru viitor și laudînd pe cei cari au pus la cale petrecerea aceasta foarte românească.

— Vilcănenții s'au purtat foarte vrednici în Dumineca de lăsarea postului. Prelegeri, declamații, cîntece minunat cîntate de corul păr. S. Rusan, condus de dl. Ios. Ciura, care s'a arătat și iscusit jucător de teatru într'un dialog dat de dsa și dl. C. Sturza. Au fost bine de asemenea dsoarele B. Bolda (într'o declamație) și Val. Felea și Elena Trif (într'un dialog). Păr. dr. N. Brînzei a deschis cu însuflețire producunea, iar păr. S. Rusan a găscuvinte drepte pentru a încheia.

De celit a cetit păr. Dr. R. Miocu, dînd povețe folositoare despre muncă fără pregele, despre cruțare și despre lumina cărții, a învățaturii. Advocatul Dr. V. Pocol ne-a arătat starea economică și culturală a țărănimii noastre de pe Valea Jiului, — care este foarte înapoiată. Dsa a stăruit asupra muncii de istovire a bogăției românești, asupra banului streinilor cari ne îpușinează turmele, pășunea, ne seacă podoaba munților:

Codrul, frate cu Românul,
De săcure se tot pleacă,
Și izvoarele îi seacă, —
Sărac în țară săracă!..

Leacul, care va scăpa de pieire pe Români din Jiu, este — zice d. Pocol —: să ne ferim de streini, iar noi să ne cunoaștem — cărturari și țărani, — să ne înche-găm pentru păstrarea pușinului ce mai avem, să ne adunăm în tot felul de tovărășii! În deosebi preoții și învățătorii să nu cruțe nici o osteneală pentru a și apăra oamenii, căci dacă nu, vor rămânea păstori fără turmă!

Ceea ce a celit dnul Pocol este adevărat, — și a sunat înainte de toate pentru urechile Cărturarilor. Adevărat că „țărani” nici n'au prea fost la serbarea din Vilcan, — și acesta este singurul neajuns al ei. Toate celelalte au fost bune, potrivite și frumoase.

Da, sunt triste și fără nădejde de îndreptare grabnică stările noastre de aici, — dar de pierit cred că tot nu suntem. Vor trebui să se îndrepte păcate vechi, să se lupte cu răcăcirile de azi și cu sărăcia, va trebui să se aleagă pușinul bun ce a rămas după munca câtorva bătrâni de inimă și cinștiți. Este mult de făcut, mult și greu! Dar credem în puterea de viață a neamului românesc, în primenirea însușirilor lui, în înnoirea conducătorilor de pe aici, — și credem că vom birui.

Soarele primăverii topește nămeții Păringului, — răzele soarelui, care este iubirea de neam și dorul de înaintare, să nu poată topi ghiața neștiinței?

Iar lumina este — viață!

Gh. V.

Două măsuri.

— Pentru Unguri. — Impotriva Românilor și a Slovacilor. —

Acum treizeci — patruzeci de ani, politica de asupri și de nedreptăți față de naționalitățile din țara aceasta o făceau aproape numai guvernele din Ungaria. Pe atunci societatea, mulțimea ungurească, nu era încă pătrunsă de gândurile dușmănoase față de noi, de care e cuprinsă astăzi. Dar pe urma stăruințelor puse de guverne și pe urma așijărilor făcute zi de zi de gazetele ungurești, putem spune, că azi abea se mai găsesc Unguri, care să nu dorească și să nu se bucure de măsurile luate contra noastră.

Să ne uităm, de pildă, numai la hotărârile aduse de comitatele din Ardeal, în legătură cu legea de vot, care trecu acum prin dietă. Pretutindenea se cerea ca guvernul să ia orice măsuri, fie cât de nedrepte, numai să crească numărul alegătorilor unguri și să scadă cel al alegătorilor români din Ardeal! Până și un păcătos de avocat jidov, ca Pálfi din Sîmărtin, îmbogățit și căutat de Români de pe Tirnava mică, până și unul ca acesta cerea prigonirea noastră!

Dar de data aceasta voim să arătăm două fapte, cari învederează simțămintele Ungurilor din două comitate întregi față de nemaghiari, și încă alor două comitate, în cari Ungurii sunt cu mult mai pușini decât Românii sau decât Slovacii.

Un fapt s'a petrecut în comitatul aproape românesc al Sălmarului. Este vorba de orașul Baia mare (Felsőbánya), din care bogăția băilor de argint și de alte minerale au făcut, pe vremuri, un izvor de belșug și traiu bun. Încă prin anul 1869 numărul locuitorilor din Baia era de cinci mii și jumătate, iar azi e abia de patru mii patru sute, și acest număr scade mereu, fiindcă măruntățele pământului și-au istovit avuția. Acum, ca să împiedice zărăncirea, pipernicirea acestui oraș, ungurimea din comitatul Sălmarului a înaintat gu-

vernului o cerere, prin care doarește ca în Baia mare să se facă fel și fel de fabrici, de școli, de judecătoria, cu un cuvânt astfel de așezăminte, prin cari se asigură orașului înflorire, traiu bun și lichenit.

Foarte bine, zicem și noi. E lucru cuminte și creșlinesc, ca împrejurările rele ale unui oraș sau ținut să se înlăture, dacă se poate. Numai cit ascultăți ce spun în cererea lor ungurii sălmăreni: „Azi încă nu-i tirziă! strigă ei. Dar ne temem, că dacă nu vom primi ajutor dela stat, încurind va fi tirziu! Căci poporul, care sărăcește și pleacă de aici, își vinde pământul și ce mai are. Și tot ce se vinde ajunge pe mâna Românilor din comunele învecinate! Am ajuns încît pământul arător și fînățele sînt azi în cea mai mare parte proprietatea Valahilor”....

Așa, să ne ierte ori cine, dar nu mai e creștinește. Adecă Români, cu hărnicia și cu crușarea lor, pot să trăiască pe-acolo, ba să mai și cumpere pământ, iar Ungurii — cari au pământ — nu pot ci îl vînd și pleacă? Iar statul să vină să bage bani în fabrici și în alte întreprinderi, ca să dea hrană unor leneși sau nepricepuși, și să împiedice pe Români în înaintarea lor? Asta nu mai e pentru Unguri ci — pentru trîntori! Și apoi banii statului nu sunt adunați numai dela Unguri, ci și dela Români, Sirbi, Nemți și alte popoare ale țării acesteia.

Nu ne îndoim însă, că dacă vor merge o sută de porodițe nemțești la vr'un ministru și se vor văiera că-i prăpădesc Români, ministrul le va făgădui tot ce vor cere — fiindcă Ungaria noastră îi țară de karam, și dreptatea aici se face cam fără socoteală.

Mai vreți dovezi? Nu vă ajung cîte știți și cîte ați cîștit? Apoi poftim, — ia-lă încă un fapt, petrecut tot în aceeași vreme, în care s'au împlinat cele înșirate mai sus.

— Frații noștri de suferințe, Slovacii, sînt și ei dornici să înainteze în bunurile sufletești și materiale. Pentru aceea se organizează, înfiinșind societăți de celire, coruri slovacești, reprezentații de teatru. Firește că nu își uită nici de partea cealaltă a culturii, de îmbogățire, de aceea întemeiază bănci slovacești, îndemnînd pe cei de un sînge și de o lege cu ei ca să-și depună banii și să facă împrumuturi la băncile acestea. Nu-i așa că în aceasta nu e și nu poate fi nimic primejdios, ci totul e firesc, cum și trebuie să fie?

Dar ungurimea din comitatul Zólyom judecă altfel. Ei i-s'a părut că Slovacii vreau să vîndă Muscalului Ungaria, că vreau să stirpească de pe fața pământului pe Unguri, că vreau să „propovăduiască idei naționaliste” primejdioase statului, și Dumnezeu știe ce li-se va mai fi părut lor că voiesc

să facă bieții Slovacii. Pentru aceea apoi, comisia administrativă a comitatului Zólyon a hotărît să ceară guvernului, ca să aducă nouă legi pentru stringerea de gît a agitatorilor“...

NOUȚĂȚI

Alegere de preot în Vinerea. Avînd comuna Vinerea (tractul Orăștiei) preot bătrîn și slab, încă anul trecut comitetul parochial a publicat concurs pentru capelan cu drept de urmare în post, și ținîndu-se alegerea, a fost ales cu toate voturile dl R. Albu, preot cap. în Hunedoara. Ci, în urma unui recurs, alegerea a fost nimicită de conzistor pentru ceva greșală de formă împlătată în jurul actului alegerii.

S'a publicat concurs nou. La noul concurs și-a înaintat și un al doilea candidat cererile sale, dl Eugen Muntean, cleric absolut. Acum alegătorii s'au dat unii pe lingă noul concurent, alții au rămas pe lingă cel ales în rîndul trecut.

Duminecă în 9 Martie n. a avut loc alegerea cea nouă. Comitetul i-a candidat pe amîndoi concurenții. La votare dl Eugen Muntean a căpătat 145 voturi, iar dl Romul Albu 243 voturi.

Asfel a fost ales și a doua oară dl Romul Albu.

Știm și noi că frații noștri din Vinerea sînt, în multe treburi și așa și în cele bisericesti, grupați în două partide, amîndouă însemnate și fiecare din ele cuprinzînd mulți oameni vrednici în sînul său. Ele s'au arătat osebite și în jurul acestei alegeri.

Știm însă și aceea, că, tocmai fiindcă au număroși bărbați vrednici în mijlocul lor, ele după alegere nu vor sta și mai departe osebite una de alta, ci pe nou alesul, care e un bărbat vrednic, cu școală frumoasă și mai ales cu gândire sănătoasă și cu bună inimă românească, o să-l primească și unii și alții ca pe preotul lor al tuturor, și nu-l vor lipsi de încrederea și spriginul de care va avea neapărată trebuință dacă e, ca pe urma păstoririi sale, să poată arăta acele roade prețioase, cari să pot aștepta cu drept cuvînt dela un preot în Vinerea.

Demult poporul nostru din Vinerea dorea cu tărîe să ajungă a avea odală și un preot tîner, în putere, bun conducător și împreună luptător cu poporul, pentru tot ce e nobil și frumos și românesc. Primească pe noul ales cu alipirea și dragostea cuvenită, onoreze-l toți cu încrederea lor, și noi avem cele mai bune nădejdi, că și au ajuns acum împlinirea dorinței.

Ajute-le Dzeu tuturor, și poporului și nou alesului, a putea înscrie o pagină frumoasă în istoria parochiei și comunei Vinerea pe urma alegerii acum săvirșite.

Omoruri pentru avere!.. Două omoruri grozave s'au împlătat de curînd din lăcomie de avere, unul în Orăștie și altul în Nojag, amîndouă în comitatul Hunedoarei.

Cel din Orăștie pe cînd incheiam numărul trecut nu era încă deplin lămurit, de aceea n'am scris despre el. Acum să știe toată trista lui poveste care e, pe scrii, următoarea:

Văduva după Lazar Adam din Orăștie, avea o fată măritată după Ioan Savu din Pianu-de-jos. Gine-rele era om cu stare bună și cu bun nume în sat, dar era tare năcăjit pe soacră-sa, că nu voia să dea fetei sale nimic din averea rămasă după răposatul Adam Lazar, ba începuse bătrîna a risipi averea și să vede că pe ginere îl muncea gîndul, că cu nimic o să se aleagă din averea pe care o nădăjduia prin căsătoria sa. Ingerul cel slab i-a dat gînd să scape de potopitoarea averii, de soacra sa. A venit în 9 Martie sara la Orăștie, fără a fi știut de soacră și a păzit cînd ea, între 9 și 10 sara, va ieși din casă mergînd la vite la grajd, și atunci să-i facă facerea. Cînd soacra, după ce fusese la grajd, a dat să se întorcă în casă, el i-a slobozit o pușcătură în spate și a așternut-o îndată la pămînt! Apoi el, mergînd prin grădina încolo, a ieșit la cîmp ca să fugă la gară și de acolo acasă. Acolo și-a adus aminte că are cue pe talpe și pe asta îi pot cunoaște urma că încotro a fugit. Și-a tăiat jos tălpile cu cue și le-a aruncat. Și așa a mers mai departe. — Dimineața poliția căufind după făptaș, l'a bănuit pe ginere. Gendarmii și poliția au fugit cu automobilul la Pian și au făcut cercetare de casă și au aflat păpușii cei fără tălpi la ginere, — după ce tălpile le aflaseră aici după grădina. Era un semn sigur. A fost arestat. După o casă nenorocită, acum și a doua. — Poporul zice că e mâna lui Dumnezeu care prigonește și bate pe păcătoși. Bătrînul Adam Lazar fusese unul din păcătoșii cari la alegerile trecute ținuse cu jidanul și își vinduse neamul. Mulți au blăstămat pe acești păcătoși. Din familia acestuia iaca în trei ani de zile praf și cenușe să aleasă.

— Altă împlinare tristă s'a petrecut la Nojag, tot acum de curînd. Frații Ioan și George Florea nu să puteau împărți pe averea după răposata lor mamă, îndeosebi pe dreptul de crîsmă ce le rămăsese. Cel mai tîner (erau altfel amîndoi însurați și cu cîte 3 copii) simțindu-se nedreptățit de cel mai mare, îndemnat de duhul slab, a mers și și-a împușcat fratele înaintea caselor părintești, apoi i-a zdrobit și capul cu patul puștii. Fratele i-a murit îndată, iar el e în arest, — și două familii desnădăjduite, lăsate pradă sorții lor amare cu copii mici, fără ocrotitori!

Doamne, nu lăsa pe oameni la așa gînduri rele!

Un funcționar

de administrație, — să primește în administrația „Libertății”. Post stabil.

„Cosinzeana”, frumoasa revistă literară pentru familie, care apare săptămânal, — să capătă dela 1 April până la sfârșitul anului (9 luni) cu 9 cor., pe 6 luni cu 6 cor., pe 3 luni 3 cor. — Cereți numiri de probă dela administrația ei în Orăștie — Szászváros.

E singura revistă literară la noi ce iese în fiecare săptămână, cu conlucrarea celor mai de seamă scriitori și aducând frumoase și numeroase ilustrațiuni, ca vederi din lumea românească și din lumea mare. Mai ales ilustrații de ale întâmplărilor mari ale zilelor noastre.

POSTA REDACȚIEI

Lupuț Crăciun, Perje. Ți-am trimis un pachet cu cărți frumoase, în schimbul foilor ce spui că nu ți-au venit. Foile îți merg acum 3 Libert. 4 Foi Inter. și Spicuirile până la jumătatea anului ca deplin plătite. Dela jumătate încolo vei fi bun a trimite alți bani. Îți mulțumim de inima bună ce o arăți pentru noi.

Grădină, pământ și vie de vânzare.

— INȘTIINȚARE —

Subscrisul aduc la cunoștință, că vind din mână liberă:

1. O grădină mare de pomi (circa 5 jugăre) lângă riu, situată în straga Ciorogariilor, (Schustergasse) din Orăștie, plantată cu pomi nobili (circa 1000 pomi).

Pe acelaș loc să află o casă cu două odăi, culină, cămară și pivniță, — șură și șopron.

2. În apropierea imediată de gara din loc (lângă birtul Haltrich), vind circa 1 jugăr de loc sămănat cu lușernă și magazinul de petrol.

3. O vie situată sub Holomb.

4. Pe hotarul Comunei Căstău (lângă drumul țării) vind circa 7 jugăre pământ, pe care să află o țiglarie bine arangiată.

Firma C. Dahinten, Urmașul.

(950) 1—2 Orăștie — Szászváros.

VINURI

vechi și noi — de vindut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lângă prețurile cele mai moderate!

Vinuri vechi: Vin alb 82 fl., Rizling 86 fl.,

Roșu 1 cor. Siller 84 fl. Carbenet 1 cor. 10 fl.

Vinuri noi: Roșu 60 fl., Siller 66 fl., Rizling 68 fl.

Rachle de trevere (comină) K. 1.60. Rachle de comină, specialit. K. 2.20. Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expedieze sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vasele împrumutez pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez:

PETRU BENEĂ, proprietar de vii. 1—20 Vîlágos, (Arad. m.)

„GLORIA” institut de credit și economii. societate pe acții în Puj. — takaréék és hitelintézet részvénytársaság Pujon.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Gloria” societate pe acții în Puj, să invite la a VI-a adunare generală ordinară, care să va ținea în 12 April n. a. c. la 2 ore p. m. în localul institutului.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.
2. Alegerea prezidentului adunării generale.
3. Aprobarea bilanțului pe 1912 și darea absolutului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
4. Distribuirea profitului curat. — 5. Fixarea marcelor de prezență.
6. Alegerea a 6 membri în direcțiune.
7. Indreptățirea contabilului Ioan Balea cu dreptul de firmare.

Domnii acționari, cari vor participa la adunarea generală, în conformitate cu §. 25 din statute, să avizează a depune acțiile și plenipotențele la cassa institutului, la cassa filialei Petrița și la „Cassa de păstrare” în Săliște.

Din ședința direcțiunii ținută la 15 Martie 1913.

Direcțiunea.

Active. — Vagyon.

Contul Bilanț. — Mérleg-számla.

Passive. — Teher.

Cassa în numerar — Pénztári készlet	K 14754.02	Capital social — Alaptőke	K 100.000
Cambii — Váltótárca	K 280.825.78	Fondul de rezervă — Tartalék alap	K 18.290.01
Cambii cu asigurare hipotecară		Fondul special de rezervă — Különtartalék alap	K 17.25
Jelzálogilag biztosított váltók	K 103.095	Fondul de penz. — Nyugdíjalap	K 631.25
Împrumuturi hipotecare Jelzálog kölcsönök	K 93.891	Fondul de binefaceri — Jótékonycéltűl alap	K 89.66
Efecte — Értékpapírok	K 200	Depuneri — Betétek	K 114.245.53
Realități — Ingatlanok	K 931.56	Reescompt — Visszleszámitolás	K 196.161
Mobil ar — Felszerelések	K 4.599.50	Împrumuturi hipotecare cedate — Engedményezett jelzálog kölcsönök	K 41.053
După amortiz. — Leírás után	K 657.50	Credite de cont-curent — Folyó-számla kölcs.	K 35.511.47
Diverși debitori — Külömböző adosok	K 6.054.09	Diverși creditori — Külömböző hitelezők	K 1.230.33
Interese de reescompt anticipate — Előleg. visszleszámitolt kamat	K 3.032.84	Interese transitoare anticipate — Előleg atmeneti kamatok	K 6.888.77
Interese transitoare restante — Átmeneti hátralékos kamatok	K 3.416	Profit net — Tiszta nyereség	K 10.510.95
Capit. soc. nevársat — Be nem folyt alaptőke	K 14.486		
	K 524.629.22		K 524.629.22

Erogațiuni - Kiadások. Ctul Profit și Perdere. Nyereség- és veszteség-számla. Venite - Bevétel.

Interese: — Kamatok:		Interese: — Kamatok:	
pentru depuneri — betétek után	K 6.857.05	dela escompt — váltók után	K 35.537.88
" fondul de rezervă — Tartalék alap után	K 739.16	dela obligațiuni hipotecare — jelzálog kölcsönök után	K 8.054.68
pentru reescompt — visszleszámitolás után	K 14.274.38	Proviziuni și alte venituri — Jutalékok és egyéb bevételek	K 6.531.53
pentru împrumuturi cedate — engedményez. kölcsönök után	K 2.372.36		
pentru împrum. de cont-curent — folyó-számla kölcsön után	K 1.668.79		
Spese: — Költségek:			
chirie — lakbér	K 1.620		
salare — fizetése	K 6.341.92		
registre, tipărituri, porto etc. — könyvek, nyomtatv., porto stb.	K 2.488.04		
Dare: — Adó:			
directă și comunală — állami és községi adó	K 1.908.24		
10% după interes. depunerilor — 10% betéti kamat után	K 685.70		
Amort. din mobil ar — Leírás felszerelésből	K 657.50		
Profit net — Tiszta nyereség	K 10.510.95		
	K 50.124.09		K 50.124.09

PUI, 1912 évi december hó 31-én.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. TOMA IENCIU m. p. dir.-exec. — vezérigazgató.

IOAN BALEA m. p., contabil — könyvelő.

Atanasie Dajum m. p., vice-prezident — al-elnök.

Nicolae Miclăuș m. p.

Petru Ștefănescu m. p.

Ioan Opreș m. p.

Alicu Dreghiciu m. p.

Ioniță Ianc m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele institutului. — Alulirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta, azokat rendben és az intézet könyveivel megegyezőknek találta.

Comitetul de supraveghiere — A felügyelő bizottság:

Const. Herția m. p., prezid. — elnök.

Samoilă Halmagi m. p.

Vasile Jula m. p.

Lazar Triteanu m. p.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Conzistor archidiecezan Nr 11835/911 Epitrop. prin aceasta se publică licitațiune minuendă pertru a să da în întreprindere edificarea bisericeii gr or. rom. din Kelnek (Cálnic), protopopiatul Sebeșului, Comitatul Szeben (Sibiu).

Licitațiunea să va ținea în 17/30 Martie 1913 în edificiul școlii din Cálnic la 10 ore a. m.

Prețul strigării este de 41.000 coroane (patru zeci și una de mii de coroane) după care sumă licitanții au a depune un vadiu

de 10% în bani gata ori în hirtii de valoare.

Intreg materialul este dator a-l da interprenorul.

Oferte închise, provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și să supune lor, sunt a să depune până la începerea licitațiunii la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea bisericeii aceleia dintre minus-oferenți, în care va avea ma multă încredere.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitare, să pot ve-

dea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla ori-ce informațiuni.

Licitații n'au drept a pretinde daiurne și spese de călătorie, nimic peste suma ce să va acorda.

Cálnic, din ședința comitetului parohial ținută la 16 Februarie 1913. (3 Martie)

I Dușe m. p. G. Botoroagă m. p. reot-prezident notár

Epitropia parohială G. Bona m. p. I Ghișoiu 178 m. p. epitrop I epitrop II.

Vidi: Sergiu Medeaș m. p. protopresbiter,

Pentru conformitatea cu originalul Oficiul parohial Ioan Dușe preot (945) 1—3

„Industria“ tovărășie industrială de ajutorare în Brad. ipari segélyszövetkezet Brádon.

Convocare.

Membrii tovărășiei industriale de ajutorare „INDUSTRIA“ în Brad, prin aceasta să convoacă la

a II-a adunare gen. ordinară care să va ținea în Brad Duminică în 30 Martie 1913 la 2 oare d. a. în locuința dlui Ilie Ometă.

Program:

1. Deschiderea adunării și constatarea numărului membrilor (cu părțile lor fundamentale).
2. Constituirea adunării.
3. Raportul Direcțiunii și a comitetului de supraveghere pe anul 1912 și stabilirea bilanțului.
4. Darea absolutorului pe 1912 a direcțiunii și comitetului de supraveghere.
5. Literile fundamentale a fondului de ajutorare a învățăcelor și sodalitor meseriași români și aprobarea cumpărării de acții la „Crișana“ pentru acest fond.
6. Decidere asupra continuării ori încheierii Consumului.
7. Alegerea președintelui și a unui membru a direcțiunii pe timp de 1 an, precum și alegerea alor 3 membri în comitetul de supraveghere pe 2 ani.
8. Eventuale alte propuneri intrate la direcțiune.

NB. Neîntrunindu-se numărul cerut al membrilor, adunarea generată proximă să va ținea în localitatea numită la 7 Aprilie 1913, cînd hotărîrile să aduc fără considerare la numărul prezenților.

Direcțiunea.

CONTUL BILANȚ cu 31 Decembrie 1912.

Activa - Vagyon.	Pasiva - Teher.
Cassa - Pénztárkészlet 5.67	Mise plătite - Befolyt üzletrész. 1944 - 1353.01
Depun. propri - Sajátbetétek 1315.75	Fondul de ajut. - Segély-alap 60.01
Efectele fond. de ajutorare - Segély-alap értékpapirjai 1160.-	Profit curat - Tiszta nyereség
Imprumuturi în cont-curent - Folyó-számla követelések 129.-	
Marfă - Áru 192.60	
Mobilier - Bútorzat 394.-	
Sp. de fond. - Alapítási költs. 160.02	

K 335702

PERDERI ȘI PROFIT cu 31 Dec. 1912. — NYERESÉG- és VESZTESÉG-számla 1912. dec. hó 21.

Debit. - Veszteség.	Nyereség. - Credit.
Interese fondului de ajutorare - Kamatok a segély-alap részére 23.69	Inter. de co-curent și proviziuni - Folyó-számla kam. és jutalékok 267.23
Spese de birou - Üzleti költségek 116.42	Interese după depuneri propri - Sajátbetét utáni kamatok 62.25
Porto postal - Posta költségek 7.83	
Amort. din spesele de fondare - Leírás az alapítási költségekből 41.83	
Profit curat - Tiszta nyereség 60.01	

K 32948

Brád, 31 Decembre 1912.

Direcțiunea: — Igazgatóság:

Vasile Boneu m. p., preș. — elnök. Mihail Tanase m. p. v.-preș. — alelnök.
Petru Cioflica m. p. Vasile Crucin m. p.

Comitetul de supraveghere: — Felügyelőbizottság:

Subscrisul comit. de suprav. am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte. Alólirott felügyelőbizottság a jelen mérleget átvizsgálta és helyesnek találta. Brád, 9 Martie 1913.

Petru Bota m. p., preș. — elnök. Șortoc Iosif m. p. Lazar Copos m. p.
George Jula m. p. Ioan Bârna m. p. Alexandru Săbau m. p.

AVIZ!

-Celor , în cazuri triste de moarte, au trebuință a cumpăra coș uguri, cruci, etc. simple și împodobite, la subscrisul se află mai estin ca ori-unde!

Un coșciug, care s'a vîndut pân'acum cu 25 fl. îl vind cu numai 18 fl!

Rog pentru binevoitorul sprigin

Cu toată stîlma:

Dumitru Martin
măestru măsur în Orăștie.

(922) 3—

Strada Cetății Nr. 15 (Casa proprie)

Lîngă casa orașului.

„INSOȚIREA DE CREDIT DIN DOMBOȘ“.

Convocare.

Membrii „Insoțirei de credit din Domboș“ prin aceasta sunt invitați, în conformitate cu § 20 din statute, la

I-a adunare generală ordinară,

care să va ținea la 30 Martie n. a. c., la 2 ore p. m., în școala confesională din loc, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul an. de gestiune 1912.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Distribuirea profitului curat.
4. Alegerea alor 3 membri în comitetul de supraveghere.
5. Eventuale propuneri.

Domboș, în 27 Februarie 1913.

Direcțiunea.

Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1912. — Mérlegszámla 1912 december hó 31-ével.

Activa - Vagyon.	Pasiva - Teher.
Cassa în numără 426.23	Cvute - Üzletrészek 1540.-
Pénztár készlet	Depuneri spre fructificare 7134.79
Imprumuturi - Kölcsönök 25539.86	Betétek
Mobilier - Felszerelés 339.48	Reescont - Visszleszámitolás 17484.86
Spese de fondare 364.58	Interese tranzitorice 466.41
Alapítási költségek	Atmeneti kamatok
Anticipațiuni - Előlegezések 251.14	Profit curat 364.33
Interese restante 9.10	Tiszta nyereség
Hátralékos kamatok	
Cvute restante - Hátralékos üzletrészek 60.-	
	26990.39

Contul Profit și perdere — Vesteség és Nyereség számla.

Spese - Kiadások	Venite - Bevételek.
Interese după depuneri 189.70	Interese - Kamatok 1361.73
Betési kamatok	Proviziuni - Jutalékok 157.87
Interese de reescont 831.56	
Visszleszámitolási kamatok	
10% dare după int. depunerilor 18.97	
10% betési kamató	
Spese și porto - Költségek és porto 36.81	
Amortizări - Leírások 78.23	
Profit curat 364.33	
Tiszta nyereség 1519.60	

Domboș, la 31 Decembre 1912.

Ioan Drăghiciu contabil - könyvelő

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

I. Șchiau m. p. Nic. Drăghiciu m. p. George Neagoș 13 m. p. Nic. Husariu m. p. preș. — elnök

Am cenzurat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele insoțirei. Jelen számlákat megvizsgáltuk és a szövetkezet-könyveivel összhangzóknak találtuk.

Domboș, la 27 Februarie 1913.

Comitetul de supraveghere. — A felügyelőbizottság.

Lazar Boeriu m. p. Nic. Bogdan m. p. I. Șoneriu m. p. Solomon Boeriu m. p. Nic. Boeriu 106, m. p. Samuil Popovici m. p. I. Petru m. p. I. Muntean m. p. președinte — elnök (948) 1-1

Unul sau doi
concladați de advocat

cu pracsă deplină, — află aplicare îndată în cancelaria advocațională a subscrisului. Condițiune foarte favorabile!

Dr. Petru Groza,
advoca, Déva.

(953) 1-3

Moșie.

O moșie de 230 jugăre castrale, din cari 6 jugăre intravilan cu casă bună de locuit, cu casă pentru servitor, și edificiile economice de lipsă iar 224 jugăre într'o tablă tot arător, finat, sămănătură de trifoi și de grâu. Locul e foarte bun și roditor. Apoi un jugăr de viie roditoare.

E de vînzare!

Inform. mai deaproape dă

Cassin Deleu,

1-2 Somlyoszács, posta Szilágy perccsen (Szilágy m.)

800 stejari

să află de vîndut la subscrisul. Mai departe: stîlpi de pălang rotunzi sau ciopliți în 4 fețe.

Doritorii să se adreseze la:

Petru Nemeșiu
Csiesóholdvilág
u. p. Mikeszásza.
(Alsó Feh. m.).

(954) 1-2

O moară de vînzare.

Intr'o comună, din com. Hunedoarei, 9 km. dep'rtare de linia ferată, în apropierea drumului de țară, e de vînzare o moară mică de apă, o casă cu 2 odăi, culină, șură, magazin de bucate, mașină de îmblătit grâu, vînărsărie, grădină de 5 jugere cu zecl de poml de tot felul și 25 jugere de pădure.

Loc tare potrivit pentru boltă! Negoțul cu bucate e aci foarte căutat!

Doritorii să caute numai decit legături cu vînzătorul, căci numita proprietate să vînde acum cu aproape jumătate de preț cît face în realitate! Cel-ce va cumpăra va avea un câștig mare! — Adresa o dă Administrația foll.

(695) 1-2

Local de prăvălie

cu arangement nou de tot în el, avind lingă el pentru locuință două odăi, cugă. cămară și pivniță,

e de închiriat.

Să poate lua în samă îndată. Prăvălia e la loc bun și a fost aci tot prăvălie de 20 de ani. A să adresa la

Iosef Hellitzer,
Orăștie (Szászváros), drumul țării, vis-a-vis de școala rom.
(929) 3-3

MED. UNIV.

Dr. Corneliu Dărămuș
specialist în boale de femei și specialist în morhuri de dinți.

Alba-Iulia, piață
ordinează dela 8-10 pentru boala de femei, dela 2-5 pentru morhuri dp dinți. (737) 16-26

Cărți vechi

tipărite ori scrise cu mână, bisericesti ori lumești, în ori ce limbă, apoi gazete, cruci, țesături, icoane, bani vechi, mărci postale și ori-ce lucruri vechi

cumpără

cu bani gata, ori schimbă cu altele noi, ori plătește abonamentul la gazete, ori dă în schimb ceasuri de buzunar numite „Doxa”, cari sunt cele mai bune:

Nicolae Danciu
(683) 4-5 Karánsebes.

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mână întâie, — îmi face cu putință a pune în vânzare

Vinuri bune,

curate. exclusiv din Ardeal, — pe lângă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă când ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 70 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 38-50 **HANS STEPHANI**
hotelier, Orăștie (Szászváros).

TUSA

Răgușala și Catarul sunt mai bine înfățurate prin **Bomboane-Pemete** alui Réthy.

La cumpărat să cereți a nume **Bomboane-Réthy**, căci să dau multe imitațiuni de nici un folos. Prețul: 1 cutie (șatula) 60 fileri. Șatula mare 1 cor.

Să capătă peste tot locul!
II. -16 (765)

Serviciu acurat!

!!! MAGAZIN DE MOBILE ÎN ORĂȘTIE !!!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că am arangeat în Orăștie, Drumul țării, Nr. 3., în casele proprii un

magazin de mobile

mobile singuratic, dela cele mai simple până la cele

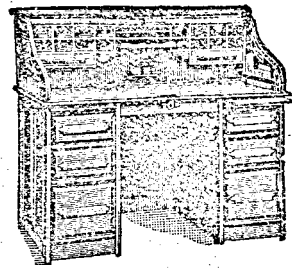
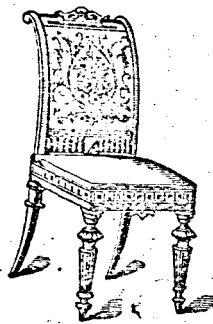
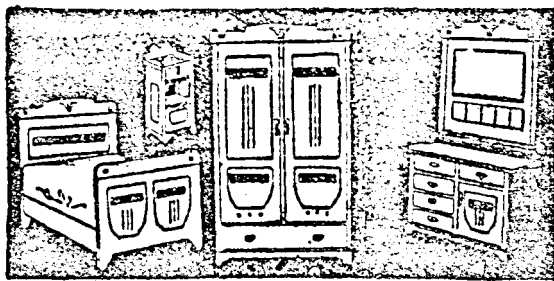
Prinzitoare și dormitoare
dela 300 cor. în sus

Rog spriginul și cercetarea binevoitoare a onoratului public
Cu stima

BRUTUS BRASSAI

întrepr. de înmormintare și magazin de mobile.

Tot aici să primesc și 2 INVĂȚĂCEI din jurul Orăștiei.



Prețuri ieftine!

Econom.

Un econom care se pricepe la grădinărit, pomărit, precum și la stupărit, căpătă aplicare la

Dr. Demetriu Ciuta

advocat în Bistrița (Beszterce) cu care reflectanții să se pună în legătură directă. (924) 3-3.

M O Ș I E

de 130 jug. catastrale să dă în arindă sau să vinde.

A să adresa la adm. „Libertatea”. (920) 2-3

Moară.

In comuna Brazova (p. u. Várhely, comit. Hunedoarei), cu un teritor de 2 jughere se află de vindut o mcară nouă.

Deslușiri mai apropiate să pot primi dela proprietarul Ion Hibais în Grădiște (Várhely)

(743) 2-3

14 000 vițe altoite

La Administrația Centrală Capitulară din Blaj (Balázsfalva), să află de vânzare 14 000 buci de vițe altoite, clasa II, cu 6 cor. suta debucăți.

(944) 2-3

Șofer-monteur

de automobile și alte mașini, caut loc de serviciu la automobile și mașini.

Reparează însuși mașini și automobile pe lângă prețurile cele mai ieftine!

(940) 2-2 **Urzica Peter**, șofer. Zalatna, kohotelep.

30 mii

pari, de 4 și 5 metri, să află la subscrișul de vânzare!

La oameni cunoscuți să dau și a conto pe Novembre.

I. Oprean, preot emerit. (919) 4 5 Koneza (Alsófehér m.)

Pentru întrebări și răspunsuri oricine are să trimită o marcă postală!

CEL MAI NOU ȘI MAI BUN LEAC!

Cine vrea să se vindece și să scape de orice rane, bube, dureri și tot felul de rele și năcuzuri de pe trup să trimită după:

„LEACUL MINUNAT-VINDECĂTOR”!

Acest Leac are mare efect asupra bolilor de: uime, buboale, cocitură, gîlci, sugel, bubăvinată, pete, ochi-de-găina, umflături, ulcioare, ariciu, râia-neagră, cocoare, broasca nigei, râia-albă, păducel, arsuri, opărituri, scroful, orbalș, apoi la orice tăieturi, la dureri de cap, de mâni de picioare, de buze de limbă, de grumazi, de spate, de pînțeci, precum și vinețea devenită din căzut s'au din bătut, și la tot felul de umflături, rane, și bube urite de pe trup.

Leacul folosit vindecă ori-ce boale de acestea Dacă morbul (boala) e mai veche coace fără nici o durere spărgînd rana și trăgînd puroiul (coptura rămînînd omul sănătos. Vindecă chiar și morburile secrete învechite, Leacul e folositor și pentru animalele domestice rănite, de aceea e bine ca la nici un om să nu lipsească din casă acest Leac pentru cazuri de îmbolnăviri. Leacul acesta se poate păstra dela 1-5 ani fără a se strică, avînd un miros plăcut, fiind combinat (făcut) din mai multe părți alese curate și nepericuloase.

Loacul acesta nu se află de vânzare în nici o farmacie (apătecă), că să poate căpăta numai direct la mine. Lămuriri (sfaturi) cum trebuie folosit Leacul să dau la cumpărare. Oricare om trimițînd după acest Leac dator a-mi scrie că ce boală are și de cit timp suferă dureri, și fostă în spitale? La oricare comandă Leacul se perfecționează în urma comandei primite făcîndu-se oricui proaspăt trimițîndu-se imediat la adresa cerută. Cu cit trimițînd mai mulți oameni la un loc pe o adresă venîndule leacul într'un pachet, cu atît îl primesc mai ieftin. Ca să poată trimite oricicine după „Leacul-minunat-vindecător” îl dau cu următorul preț:

„Leac-minunat-vindecător” (o rudă de 10 cm lungă costă 5 coroane. Două ruzi 7 coroane. Celorice cumpără dela 10 ruzi în sus, primesc ruda cu 2 coroane. Cine comandă dela 15 ruzi în sus, primește ruda numai cu 1 cor. 50 fil. — Colorce trimițînd banii înainte, li-se trimite pachetul franco (plătitt).

Adresați-vă cu încredere la:

Romul Budoiu-Deleanu
în Șimleu (Szilágyosmlyó)
(Mikszáth K. u. 17 sz)

Dați adresa corect: numele, caracterul, posta ultimă și comitatul!